

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
De heer drs. W. Koolmees
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Onze referentie MvH/RvZ/MK/bs/ATR1525/2021-U069

Uw referentie

Datum 13 augustus 2021
Betreft Aanvullende zienswijze Wetsvoorstel toekomst pensioenen

Geachte heer Koolmees,

Op 13 juli 2021 is aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) een adviesaanvraag gestuurd over het wetsvoorstel *Toekomst pensioenen*. Het verzoek is uiterlijk 10 september 2021 te reageren. ATR heeft op 12 februari 2021 over een eerdere versie van dit wetsvoorstel geadviseerd.¹ Er heeft ook een internetconsultatie plaatsgehad. De reacties op de consultatie alsmede het advies van ATR hebben geleid tot de nu voorliggende versie van het wetsvoorstel. Conform zijn mandaat geeft het college met deze brief een aanvullende zienswijze over deze versie.

Aanleiding, context en inhoud

In het Pensioenakkoord hebben kabinet en werkgevers- en werknemersorganisaties afspraken gemaakt over de tweede pijler van het pensioenstelsel. De uitwerking van de afspraken ligt vast in de *Hoofdpijnennotitie uitwerking pensioenakkoord* van 22 juni 2020.² Het voorliggende wetsvoorstel is bedoeld om de hoofdpijnen verder uit te werken en vast te leggen in wet- en regelgeving. Het wil daarmee bewerkstelligen dat "eerder perspectief ontstaat op een koopkrachtig pensioen" door het pensioen directer te laten meebewegen met economische ontwikkelingen. Dit moet het pensioenstelsel beter bestand maken tegen onvoorzienbare ontwikkelingen. Het voorstel heeft verder als doel het pensioenstelsel persoonlijker en transparanter te maken.

De kern en hoofdpijnen van het wetsvoorstel zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van de eerder aan ATR voorgelegde versie. In de details en technische aspecten (bijvoorbeeld in de regels ten aanzien van de instrumenten om de financiële risico's te beheersen) zijn wel wijzigingen doorgevoerd. De toelichting op het wetsvoorstel is ingrijpend gewijzigd. Zo zijn daarin de doelen uitgebreider beschreven. Die zijn ook zo veel mogelijk van een concrete invulling voorzien. Er is nu ook aandacht voor alternatieven die zijn overwogen. Die zijn voorzien van een argumentatie waarom daar niet voor is gekozen. De toelichting gaat bovendien inhoudelijk in op de reacties die in de internetconsultatie zijn ontvangen. Met de wijzigingen in de toelichting heeft de onderbouwing van het wetsvoorstel aan kwaliteit gewonnen. Toch plaatst het college in deze aanvullende zienswijze een aantal kanttekeningen bij het aangepaste wetsvoorstel en toelichting.

¹ Brief aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 12 februari 2021, ons kenmerk MvH/RvZ/MK/ATR1525/2021-U017, www.atr-regeldruk.nl

² Kamerstukken II 2019/20, 32 043, nr. 520

1. Nut en noodzaak

Doelomschrijving

De probleemanalyse is in het wetsvoorstel niet gewijzigd. Dat is ook niet nodig, omdat nut en noodzaak van een herziening van het pensioenstelsel al toereikend waren onderbouwd. In het wetsvoorstel is nu wel een scherpere focus in de doelen aangebracht. Daarmee wint het wetsvoorstel aan duidelijkheid. De wet kent nu nog maar drie doelen: (1) eerder perspectief op een koopkrachtig pensioen, (2) een transparanter en meer persoonlijk pensioenstelsel en (3) een betere aansluiting bij ontwikkelingen in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Deze inperking betekent dat het wetsvoorstel niet langer beoogt om het pensioenstelsel begrijpelijk te maken. Dat moet vanuit optiek van minder regeldruk voor burgers en bedrijven worden betreurd, omdat het huidige stelsel complex is, zowel voor bedrijven als burgers. Volgens de toelichting zal het nieuwe stelsel echter niet leiden tot meer eenvoud voor burgers en bedrijven. Het gevolg hiervan is dat ook het doel dat 'deelnemers en pensioengerechtigden zich ook voldoende moeten kunnen herkennen in hoe hun pensioen is geregeld', is komen te vervallen.

Eerder perspectief op koopkrachtig pensioen

In het advies van 12 februari 2021 heeft ATR het belang benadrukt om deelnemers en pensioengerechtigden beter inzicht te bieden in wat zij persoonlijk in financieel opzicht van de stelselwijziging mogen verwachten. Pas dan zou recht worden gedaan aan de heldere probleemanalyse van wetsvoorstel en onderliggende rapporten. Eén van de twee kernproblemen (naast die van de behoefte aan stabiele premies) is dat jarenlang indexering van de tweede pijler pensioenen achterwege is gebleven. Pensioenen hebben als gevolg daarvan aanzienlijk aan koopkracht ingeboet. Pensioengerechtigden en pensioendeelnemers verwachten een jaarlijkse indexering, zeker in jaren waarin de lonen in Nederland stijgen. Ook verwachten zij compensatie voor de indexeringen die de afgelopen jaren achterwege zijn gebleven.³

Het wetsvoorstel beoogt voor het probleem van de indexering een oplossing te bieden. Door afschaffing van de doorsneesystematiek is het volgens de toelichting mogelijk dat bij gunstige economische ontwikkelingen 'eerder een indexering van het pensioen in beeld komt'. Betere beleggingsresultaten hoeven in het nieuwe stelsel niet eerst te worden aangewend om voldoende financiële buffers op te bouwen, omdat er in het nieuwe stelsel lagere buffers nodig zijn. De keerzijde is dat het achterwege blijven van indexering en zelfs verlaging van pensioenen eerder in beeld komen in geval het economisch tij tegenzit. Het college constateert dat de kwalificatie 'eerder perspectief' op zich correct is, maar de kanttekening daarbij is dat de genoemde keerzijde niet goed aansluit bij de wensen en verwachtingen van burgers bij de voorgenomen stelselherziening. Gelet op de frictie tussen wensen en verwachtingen enerzijds en anderzijds wat het wetsvoorstel burgers uiteindelijk (financieel) gaat bieden, zijn er twee mogelijkheden:

- Het stelsel (dus ook de kaders van de overheid) zo inrichten dat jaarlijkse indexering van het pensioen een zekerheid is (bijvoorbeeld door introductie van een beschermingsrendement om inflatie tegen te gaan), met name in jaren waarin de lonen in het bedrijfsleven stijgen.
- Het stelsel beschouwt indexering als 'slechts' een mogelijkheid, zonder zekerheid dat indexering ook daadwerkelijk zal plaatsvinden. Als burgers hun koopkracht willen behouden, dan zullen zij zelf aanvullende maatregelen moeten treffen.

³ Deze wensen en verwachtingen blijken uit de reacties op de internetconsultatie en uit het Rapport Kanter, *De ontvangst van een aantal basisprincipes uit het pensioenakkoord*.

Het college is van mening dat de toelichting helderheid moet verschaffen over welke van deze mogelijkheden van toepassing is. Een dergelijke aanpassing van de toelichting kan duidelijkheid verschaffen over wat burgers mogen verwachten en wat zij eventueel zelf aanvullend moeten doen. Het voorkomt mogelijk teleurstellingen die het draagvlak voor het nieuwe stelsel ondermijnen en het vertrouwen in de overheid niet ten goede komen.

1.1 Het college adviseert in de wet en/of toelichting duidelijkheid en houvast te bieden over of en in welke mate deelnemers en pensioengerechtigden in het nieuwe stelsel jaarlijks een indexering mogen verwachten.

Compensatie voor nadelige effecten van overgang naar het nieuwe stelsel

De aanpassing van de toelichting heeft geleid tot meer duidelijkheid over de vraag of de koopkracht van het individuele pensioen na overgang naar het nieuwe stelsel ten minste gelijk blijft. De toelichting geeft namelijk aan dat in het pensioenakkoord kabinet en centrale werkgevers- en werknemersorganisaties hebben afgesproken dat de overgang naar het nieuwe stelsel evenwichtig gebeurt en dat de nadelige effecten worden gecompenseerd.⁴ Deelnemers en pensioengerechtigden mogen hieraan verwachting en vertrouwen ontleen dat er als gevolg van de overgang geen koopkrachtvermindering gaat optreden en er evenmin nadelige effecten voor de omvang van de huidige pensioen-aanspraak zullen optreden. De toezegging in de toelichting kan het vertrouwen onder burgers verder vergroten als zij ook inzicht biedt in wie de verantwoordelijkheid tot compensatie draagt en wie uitvoering geeft aan het verstrekken van de compensatie. Duidelijkheid hierover voorkomt onnodige regeldruk, omdat burgers dan weten wie zij op nakoming moeten aanspreken en wat zij daarbij kunnen vragen/eisen. Het verstevigt de rechtspositie van deelnemers en gerechtigden in een grootschalige en complexe wijzigingsoperatie, die – zeker in hun beleving – met onzekerheden is omgeven.

1.2 Het college adviseert om in de toelichting duidelijkheid te bieden over (1) wie de verantwoordelijkheid tot compensatie draagt als de afspraak om nadelige gevolgen van de stelselherziening te voorkomen niet wordt nagekomen, (2) wie uitvoering geeft aan het verstrekken van die compensatie en (3) hoe de compensatie gaat plaatsvinden.

Transparanter en persoonlijker pensioenstelsel

De wetwijziging moet het pensioenstelsel transparanter en persoonlijker maken. In de brief van 12 februari 2021 heeft ATR daarom geadviseerd om duidelijk te maken dat de vele en zeer specifieke risico- en beheersinstrumenten van het wetsvoorstel geen afbreuk doen aan deze doelstelling. Uit de toelichting valt op te maken dat afbreuk niet te voorkomen is. De toelichting onderkent dat het stelsel door alle instrumenten aan begrijpelijkheid en transparantie inboet. Tegelijkertijd stelt het dat voor veel deelnemers de mate waarin (bijvoorbeeld) beleggingsrendement of de ontwikkeling van de levensverwachting (micro- en macro-langlevensrisico) in het pensioen doorwerkt, altijd lastig te volgen zal zijn. Het pensioen is volgens het kabinet ook na de wijzigingen geen eenvoudige materie. Het schrappen van één of meerdere instrumenten is voor het kabinet geen optie, omdat zij significante meerwaarde voor deelnemers en gepensioneerden bieden. Volgens de toelichting is er met het wetsvoorstel sprake van een uitruil tussen het technisch verbeteren van het pensioencontract enerzijds en begrijpelijkheid en uitlegbaarheid anderzijds. Het college onderkent deze spanning en het belang (van behoud) van de instrumenten in het nieuwe stelsel. Toch betreurt het dat hierdoor de bestaande complexiteit van het pensioenstelsel in stand blijft. Het college stelt vast dat dit een

⁴ Zie blz. 11 MvT

politieke keuze is. Adviespunten over mogelijke vereenvoudigingen van het stelsel zijn daardoor niet meer opportuun. Naar de mening van het college betekent dit wel dat de communicatie over het nieuwe pensioencontract bijzondere aandacht verdient. Maatwerk en persoonlijke benadering van de burger, met gerichte informatie over alle individuele financiële effecten die voor hem gaan optreden, en voor hem ook de mogelijkheid van kosteloos en onafhankelijk advies en second opinions, zijn in deze communicatie onmisbare elementen. Het zijn ingrediënten waarvan de uitvoering in het door de pensioen-uitvoerder op stellen communicatieplan moet zijn gegarandeerd, zo ook het beroep dat de burger er op kan doen.

1.3 Het college adviseert om in de communicatie naar burgers maatwerk toe te passen en een persoonlijke benadering te hanteren, met gerichte informatie over alle individuele financiële effecten die voor de betreffende burger gaan optreden, met ook de mogelijkheid van kosteloos en onafhankelijk advies en second opinions.

Bij transparantie van het pensioenstelsel gaat het niet alleen om de financiële techniek van het opbouwen van pensioenaanspraken, de inzet van instrumenten om risico's te beheersen of over de deelnemers te spreiden, en de wijze van verdeling van behaalde rendementen. Transparantie ziet ook op de besteding van pensioengelden en de bestemming van de investeringen die met deze gelden worden gedaan. Het college ziet in de toelichting niet terug of het wetsvoorstel hierover meer transparantie aan gerechtigden en deelnemers beoogt te bieden.

1.4 Het college adviseert in de toelichting aan te geven of het wetsvoorstel meer transparantie beoogt over de bestemming van de belegde pensioengelden.

Monitoring en (jaarlijkse) evaluatie

ATR heeft eerder geadviseerd om in de wet een bepaling op te nemen die de overheid verplicht tot jaarlijks monitoren en het periodiek evalueren van de wet. Mede naar aanleiding van dit advies is in de wet een evaluatiebepaling opgenomen. Er komt ook een jaarlijkse monitor. Die zal de vorm krijgen van veelvuldig overleg tussen het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, sociale partners, toezichthouders en pensioen-uitvoerders. Het college spreekt zijn waardering uit voor de aangebrachte aanpassingen. Die komen de transparantie van het transformatieproces en de voortgang en doelbereik van de stelselherziening ten goede. Het herziene wetsvoorstel geeft op het punt van monitoring en evaluatie geen aanleiding meer tot het maken van opmerkingen.

2. Minder belastende alternatieven

In de fase voorafgaand aan het wetsvoorstel is naar verschillende alternatieven en modaliteiten voor het huidige pensioenstelsel gekeken. De vorige versie van het wetsvoorstel bood geen inzicht in welke minder belastende alternatieven denkbaar waren geweest, en waarom daarvoor niet is gekozen. De thans voorgelegde versie van het wetsvoorstel biedt dit inzicht wel, hetgeen de kwaliteit van (de onderbouwing van) de besluitvorming over het wetsvoorstel ten goede komt. De toelichting gaat in dit kader ook in op het door ATR geschetste alternatief om een andere invulling te geven aan de medeverantwoordelijkheid van de overheid, bijvoorbeeld door compensatie vanuit de AOW of door aanpassing van de hoogte van de belastingheffing over pensioenen (of een combinatie van beide). De toelichting erkent dat dergelijke alternatieven eenvoudiger kunnen zijn dan de voorgenomen wijzigingen. Het kabinet kiest er echter niet voor, omdat een verhoging van de AOW leidt tot hogere uitgaven en een lagere belasting tot minder

inkomsten van het Rijk.⁵ Dit betekent dat het beslag op de overheidsfinanciën zwaarder weegt dan de grotere complexiteit van het nieuwe pensioenstelsel.

3. *Werkbaarheid en merkbaarheid*

Het wetsvoorstel heeft gevolgen voor (1) werkgevers, (2) pensioenuitvoerders en (3) deelnemers en pensioengerechtigden. Om de doelen van het wetsvoorstel te realiseren moeten de regels van het wetsvoorstel voor de drie groepen werkbaar zijn.

Werkgevers (bedrijven)

De handelingen die werkgevers op basis van het wetsvoorstel moeten verrichten, hangen nauw samen met de transitie van het huidige naar het nieuwe stelsel. Zij zijn incidenteel van karakter. Werkgevers moeten de pensioenregeling of het pensioencontract aan de eisen van de nieuwe wet aanpassen, een verzoek indienen tot waardeoverdracht van de bestaande aanspraken (of daarvan afzien als het 'invaren' onevenredige nadelen tot gevolg heeft), bij toepassing van het overgangsrecht voor bestaande deelnemers met een progressieve premiestaffel twee pensioenregelingen (oud en nieuw) gaan toepassen en ten slotte ook een transitieplan opstellen. Daarmee komt de werkgever in de transitie een belangrijke verantwoordelijkheid toe. Wil hij daaraan een goede invulling kunnen geven, moet het wetsvoorstel voor hem werkbaar zijn. Hij moet het kunnen begrijpen en de handelingen kunnen verrichten die van hem worden verwacht. Daarom is er inmiddels een 'MKB-toets' op de werkbaarheid uitgevoerd. Via twee digitale bijeenkomsten heeft het departement gesproken met een aantal pensioenadviseurs van werkgevers uit het midden- en kleinbedrijf en met vertegenwoordigers van mkb-brancheverenigingen. Er is besloten om niet met individuele werkgevers zelf te spreken. Daarvoor voert de toelichting twee redenen aan: (1) het voorliggend wetsvoorstel is zeer omvangrijk, waardoor het onredelijk is om van een individuele werkgever uit het mkb te verwachten dat hij zich inhoudelijk tot in de details op de hoogte zal stellen van het wetsvoorstel, en (2) veel werkgevers worden met betrekking tot de arbeidsvoorwaarde pensioen ontzorgd door sociale partners, de pensioenuitvoerder of een pensioenadviseur.⁶ Het college constateert dat het stelsel ook in de toekomst voor werkgevers te omvangrijk en ingewikkeld zal zijn om zonder hulp te kunnen begrijpen en zelfstandig aan de vereiste handelingen uitvoering te geven. Het college betreurt dat het wetsvoorstel daarmee niet werkbaar is voor een belangrijke doelgroep van de wet.⁷ Bedrijven kunnen immers alleen met behulp van externe adviseurs en uitvoerders keuzes maken en uitvoering geven aan de nieuwe wet. Ze krijgen daardoor niet alleen te maken met extra kosten (regeldruk). Ze worden ook gedwongen om te vertrouwen op de kwaliteit, juistheid en volledigheid van de adviezen van die adviseurs en uitvoerders, omdat zij die als gevolg van de complexiteit van (de transformatie naar) het nieuwe stelsel niet kunnen controleren.

Pensioenuitvoerders

De stelselvernieuwing heeft aanmerkelijke gevolgen voor uitvoerders van pensioenregelingen. Die zijn zowel structureel als incidenteel van aard. ATR heeft geadviseerd om aan te geven of de uitvoering door pensioenuitvoerders is geborgd, omdat dat bij de eerdere versie nog niet duidelijk was. Mede naar aanleiding van de consultatiereacties zijn wet en toelichting aangepast om de uitvoerbaarheid voor pensioenfondsen en verzekeraars te

⁵ Zie blz. 242 MvT

⁶ Zie blz. 192 MvT

⁷ Zie voor werkbaarheid voor bedrijven de brief van de minister van EZ van 16 februari 2017: Reactie op de motie Monasch c.s. over een aparte mkb-toets dan wel mkb-statuut en op de motie Graus over het toetsen van voorgenomen beleidsregels op uitvoerbaarheid in het mkb - Zelfstandig ondernemerschap en bedrijfslevenbeleid, Kamerstukken 31311; 32637, nr. 179 en de Brief van de staatssecretaris van EZK van 18 april 2019 Bedrijfslevenbeleid, Kamerstukken 32 637, nr. 360.

verbeteren. Dat is onder meer gebeurd bij de regeling van de leeftijdsafhankelijke premies voor nabestaandenpensioen, het arbeidsongeschiktheidspensioen, de premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid, het gemis van een onverdeeld vermogen en de grenzen van de solidariteitsreserve. Omdat in de nieuwe versie rekening is gehouden met de uitvoeringstechnische opmerkingen van pensioenuitvoerders en er de komende periode nog verder overleg zal zijn, geeft dit aspect geen aanleiding meer tot opmerkingen.

Burgers (deelnemers en pensioengerechtigden)

De vorige versie van het wetsvoorstel gaf geen antwoord op de vraag of burgers in staat zijn om alle voor hen relevante veranderingen te kunnen begrijpen. Ook was niet duidelijk of zij op basis daarvan ook in staat zouden zijn de voor hen noodzakelijke of gewenste besluiten te nemen. ATR adviseerde daarom in de brief van 12 februari 2021 om een 'doenvermogen toets' uit te voeren.

Het aangepaste wetsvoorstel bevat een paragraaf over het doenvermogen van de burger. De paragraaf stelt de juiste vraag: 'Wordt bij de regeling uitgegaan van een realistische inschatting van het vermogen van burgers om acties te ondernemen die de wet biedt of verlangt en zijn er passende maatregelen getroffen (zoals beperken van keuzeaanbod en complexiteit) zodat burgers de regeling eenvoudig kunnen toepassen?' De paragraaf belicht vervolgens de diverse instrumenten van het wetsvoorstel. Het college constateert dat bij elk van de afzonderlijke instrumenten van de wet, als ook bij de wet als geheel, het antwoord op de hierboven vermelde vraag ontbreekt. De toelichting maakt duidelijk dat er geen onderzoek naar het doenvermogen van burgers is verricht. Het gevolg is dat geen voldoende onderbouwd oordeel over de werkbaarheid mogelijk is. De toelichting verwijst ook hier naar de pensioenuitvoerders en hun verplichtingen, zoals het opstellen van een communicatieplan en het onderzoeken van de risicohouding. Ook wijst de toelichting op het feit dat de wet open normen hanteert, wat het voor pensioenuitvoerders makkelijker zou maken. Het college onderkent dat deze instrumenten goede mogelijkheden bieden om in de uitvoeringsfase van de wet een scherper beeld van het doenvermogen van burger te krijgen. Dit beeld komt echter te laat om te kunnen gebruiken bij de besluitvorming over de wet. Dit betekent dat bij de besluitvorming niet goed zicht bestaat op de werkbaarheid van de wet voor burgers.

3.1. Het college adviseert met behulp van enquêtes en praktijk- en testpanels onderzoek naar het 'doenvermogen' van burgers uit voeren en op basis van de resultaten voorafgaand aan de besluitvorming over de wet een onderbouwd oordeel over de werkbaarheid van het nieuwe pensioenstelsel voor burgers te geven.

Hulpmiddelen en actualiteit van de informatie van de hulpmiddelen

De aangepaste toelichting biedt duidelijkheid over de concrete gevolgen van het wetsvoorstel voor de hulpmiddelen die onder het huidige stelsel de burger meer inzicht bieden in hun aanspraken, zoals de pensioenplanner en het pensioenoverzicht. Dat geldt ook voor het borgen van de actualiteit van de gegevens die in de hulpmiddelen worden gebruikt. Het college vindt het een goede keuze om de inzet van de huidige instrumenten voort te zetten en de inzichtelijkheid ervan te verbeteren. Dat komt de transparantie voor de burger ten goede en doet recht aan de uitkomsten van de evaluatie van de Wet op de Pensioencommunicatie. De toelichting geeft op het punt van de hulpmiddelen geen aanleiding meer tot opmerkingen.

4. *Berekening regeldrukgevolgen*

Het ATR-advies van 12 februari 2021 signaleert tekortkomingen in de beschrijving en berekening van de regeldruk. De nieuwe versie repareert deze tekortkomingen en bevat nu een uitgebreide en zeer inzichtelijk beschrijving van de gevolgen. Voor werkgevers is de additionele regeldruk € 28,3 miljoen, voor de pensioenfondsen € 1 miljard, voor verzekeraars tussen de € 20 en € 50 miljoen en voor de burgers ruim € 56 miljoen. De toelichting is qua beschrijving van de regeldrukgevolgen volledig. De raming kent nog één omissie, namelijk de raming van de structurele regeldruk voor de pensioenfondsen. Volgens de toelichting is het niet goed mogelijk om die raming te maken, omdat moeilijk is in te schatten welke keuzes de pensioenfondsen uiteindelijk zullen maken. Het college onderkent dat een specifieke raming op dit moment nog niet mogelijk is. Het acht een 'geïnformeerde schatting' van de structurele regeldrukgevolgen wel mogelijk, wat overigens ook al voor de verzekeraars en ppi-en is gebeurd door het gebruik van een bandbreedte om de omvang van de regeldruk te ramen.

4.1 Het college adviseert de toelichting aan te vullen met een 'geïnformeerde schatting' van de structurele regeldrukgevolgen voor de pensioenfondsen.

Samenvattend

Het college onderkent de noodzaak om het huidige pensioenstelsel te wijzigen. Het wetsvoorstel beschrijft de noodzaak daartoe op inzichtelijke wijze. De toelichting bij het aangepaste wetsvoorstel biedt meer en concreter inzicht in de doelen. Het college is verheugd dat de aangepaste versie ook een aantal andere punten uit het ATR-advies overneemt, zoals het inrichten van monitoring en evaluatie van de wet en een beter(e) inzet en gebruik van de hulpmiddelen. Het college constateert tegelijkertijd dat het wetsvoorstel nog tekortkomingen kent. Zo past het laten meebewegen van (de indexering van) pensioenen met het economisch tij niet goed bij de door burgers gewenste en verwachte jaarlijkse indexering. Daarbij is bovendien niet duidelijk wie de verantwoordelijkheid tot compensatie draagt, wie uitvoering moet geven aan de compensatie en hoe de compensatie zal plaatsvinden. Het wetsvoorstel moet verder nog antwoord geven op de vraag of burgers de wet en alle afzonderlijke onderdelen ervan zullen begrijpen en of zij de handelingen kunnen verrichten die op grond van de wet van hen worden verwacht. De raming van de regeldrukparagraaf behoeft aanvulling in de vorm van een 'geïnformeerde schatting' van de structurele regeldrukgevolgen voor de pensioenfondsen.

Het college benadrukt dat het met deze aanvullende zienswijze geen uitspraak doet over de wenselijkheid van aanpassing van het pensioenstelsel. De zienswijze brengt tot uitdrukking dat de onderbouwing van het wetsvoorstel nog niet voldoende is voor goede besluitvorming. Het college adviseert de tekortkomingen weg te nemen alvorens tot besluitvorming over te gaan.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

w.g

Voorzitter

Secretaris